

MORGONBRIS

Morgenbris - tidning
utgiven av S-kvinnor.

Julklappstips!

**BÖCKER
FÖR STORA
OCH SMÅ**



*S-kvinnor och SSU
– tillsammans
för feminismen*

Krönika av Gertrud Åström:

**LÖN EFTER
VÄRDE OCH
VILLKOR**

Anna Ekström om...

**KUNSKAP, BILDNING
OCH JÄMSTÄLLDHET**

DU KAN BIDRA TILL FLER LYCKLIGA SLUT.

Med ditt stöd kan fler människor ta klivet ur fattigdom för gott. Precis som Mary Wahu Muthee i Kenya gjort. Hon är ett levande exempel på att det finns hopp för alla som lider av hungersnöd och orättvisor. Genom hjälp till självhjälp ser vi till att människor i världens fattigaste länder får mat på bordet. Bli en del av vi-effekten och stöd något av våra **251 projekt i kampen mot fattigdom**. Världen behöver fler lyckliga slut.

Sms:a **WEEFFECT50** till **72900** så bidrar du med 50 kronor.



**WE
EFFECT**
TILLSAMMANS MOT FATTIGDOM

Morgonbris/4/2016

2016

God jul och gott nytt år önskar Morgonbris!

OMSLAGSFOTO
Canstock

Morgonbris,
Box 70458,
107 26 Stockholm
www.s-kvinnor.se
Telefon:
08-700 26 00
E-mail:
morgonbris@s-
kvinnor.se

Ansvarig utgivare:
Susanne Andersson

Redaktör:
Ingela Hoatson

Produktion och
grafisk form:
Kerstin Stickler

Tryck:
Exakta Printing

Övriga medarbetare:
Philip Botström, Maria
Granström, Eva Jansson,
Kajsa Jansson,
Anne-Marie Lindgren,
Emma Lindh, Lars G.
Lindström, Elisabeth
Ohlson Wallin,
Kerstin Stickler,
Kristian Pohl,
Ylva Säfvelin

Morgonbris nr 1
kommer ut
24 februari 2017.



8

Anna Ekström är jätteglad över sitt nya uppdrag som gymnasie- och kunskapslyftsminister. Hon känner hopp och framtidstro inför de utmaningar som finns.



Horstämpling är ett urgammalt sätt att hålla kvinnor nere. Katarina Wennstam har skrivit en stark bok i ämnet.

12



18

Signe Vessman och Olivia Nordgren, två pionjörer i arbetarrörelsens historia, som Anne-Marie Lindgren fortsätter att berätta.



Sveriges handbolls damer har en tuff vardag. Carin Strömberg har förverkligat sin proffsdröm i Danmark, där förutsättningarna är betydligt bättre.

14

8. NYA STATSRÅDET Anna Ekström vill sätta kunskap och bildning i centrum och ser nyanlända som en resurs inom den »antipluggkultur» som är ganska vanlig i Sverige.

12. MED NYA BOKEN »Flickan och skammen» vill Katarina Wennstam göra upp med gamla förtryckande strukturer.

14. DET HAR GÅTT BRA för Sveriges damlandslag i handboll de senaste åren men den mediala uppmärksamheten är ändå sparsam, berättar landslagsspelaren Carin Strömberg.

18. VI FORTSÄTTER VÅR SERIE om kvinnor värda att lyfta fram i den tidiga arbetarrörelsen. Anne-Marie Lindgren skriver om Olivia Nordgren och Signe Vessman.

4. **Ledare:** Dags för individualiserad föräldraförsäkring.
5. **Spaning:** Hillary visade vägen, Unionens Mansplainsakut, Morgonbris nya redaktör.
17. **Myndighet** ska effektivisera jämställdhetsarbetet.
20. **Hannah Bergstedt** är både S-kvinna och lärkvinna. Det senare innebär att hon är med och hjälper läkarstudenter att förstå vikten av bemötande vid gyn-undersökningar.
22. **Krönika:** Lönen är ett samlat uttryck för det värde som en människas arbete tillmätts. Men också summan av så mycket mer, skriver Gertrud Åström.
23. **Kultur:** Bokfrossa med massor av julklappstips för stora och små.
26. **Kultur:** Ännu en efterlängtat säsong av »Fröken Frimans krig». Utställning om Tove Jansson på Millesgården.
27. **Debatt:** Vi ger inte upp kampen för Västsahara.
28. **Debatt:** Kamp mot kärnvapen – en moralisk skyldighet.
29. **Debatt:** Tid eller pengar? Förkorta arbetstiden!
30. **Nutidskrysts**
31. **Förbundet informerar**

Dags för individualiserad föräldraförsäkring

Under Almedalsveckan i år presenterade vi vår Femkamp – den feministiska kampen för ett jämställt samhälle. En panel med bred representation från de flesta målgrupper deltog, från ungdomsförbund till pensionärsorganisationer, fackförbund, forskare och myndigheter. Målet var ett helhetsgrepp om de feministiska utmaningarna.

Även om vi har kommit långt går jämställdhetsarbetet för långsamt. Utmaningarna sträcker sig över hela livet och genomsyrar samhället på alla nivåer. För att vi ska fortsätta ta de där viktiga stegen framåt och förändra strukturer krävs politiskt mod, samarbete och konkret reformpolitik.

Att det går långsamt beror på bredden i utmaningarna och att jämställdhetsarbetet varit för splittrat. Något som SSU och S-kvinnor drivit länge är behovet av en jämställdhetsmyndighet. Därför är det oerhört glädjande att regeringen nyligen tog beslut om att inrätta en jämställdhetsmyndighet, som kan samla och strukturera arbetet, för att tydligare kunna visa vilka steg som behöver tas, när och hur.

Vi måste också samla och effektivisera våra insatser. Vi vill därför slå ett slag för samarbeten på både nationell och lokal nivå. Vi är många som driver kampen om det jämlika och jämställda samhället och i en rad frågor är vi också överens om vad som behöver göras och vilka mål vi vill nå.

Nästa år är det dags igen för partikongress i Göteborg, ett av många viktiga tillfällen där vi behöver hitta styrka i våra gemensamma frågor. Som föräldraförsäkringen – vi vet att systemet inte fungerar som det ska idag, som politiker är vi ansvariga för att se till att det gör det.

Kvinnor tar fortfarande huvudansvaret hemma och tar ut flest föräldradagar. Det ger ett ojämnt familjeliv, som cementerar ett ojämnt arbetsliv. Det påverkar kvinnor från att de söker sitt första jobb och blir sedda som ”riskarbetskraft”, genom hela arbetslivet där de får lägre lön, otrygga anställningar och sämre villkor än män, till pensionen där de i snitt får ut 6000 kronor mindre än män, varje månad.

Inför partikongressen 2017 är därför våra krav tydliga. Vi vill ha en individualiserad föräldraförsäkring och vi vill ha ett svar på när detta ska bli verklighet.

I ett tufft parlamen-

tariskt läge är våra socialdemokratiskt styrda kommuner och regioner viktigare än någonsin. Kommunerna måste gå före och öka jämlikheten i människors vardag. Som heltid som norm, det måste bli en lagstadgad rättighet. Allmän visstid och delade turer måste bort. Det finns massvis med kommuner som lyckats – vi ska följa de goda exempel som redan finns.

Den alarmerande ohälsan bland unga tjejer är också en stor utmaning, det kan inte reduceras till ett individuellt problem. Det är ett gemensamt samhällsproblem som kräver gemensamma lösningar. Skolan är grunden för att ge alla människor friheten att växa och utvecklas som självständiga individer. Kommunerna, med draghjälp av staten, behöver satsa mer på elevhälsan och ge kuratorer tid och resurser att fånga upp ungdomar som mår dåligt.

Kommunerna ansvarar också för kvinnofridsfrågan, att rätt kompetens, åtgärder och stöd finns och att samarbetet med kvinnojourerna fungerar. Tyvärr vet vi att det här varierar oerhört beroende på vilken kommun du bor i. Vi måste trygga kvinnojourerna och kräva kommunalt ansvar och helhetsgrepp för kvinnofrid i varje kommun.

Socialdemokraterna är ett feministiskt parti och för att nå ett jämlikt samhälle, på riktigt, krävs jämställdhet och att vi i grunden gör upp med den patriarkala ordningen. Men fina ord räcker inte för att göra skillnad i kvinnors vardag. Vi måste omvandla dem till praktisk handling. Genom socialdemokratisk reformpolitik och samarbete kan vi konkretisera jämställdhetsarbetet och ta steg framåt som gör skillnad. 🌸

Carina Ohlsson,
ordförande S-kvinnor
och **Philip Botström**,
ordförande SSU, skriver
i detta nummer en
gemensam ledare för
att slå ett slag för
samarbete i den fem-
nistiska kampen.





Hillary visade vägen

En miljon fler röster än motståndaren, ändå förhindrade USAs valsysteem med elektorer Hillary Clinton från att krossa glastaket och bli landets första kvinna på presidentposten. Sorgen, chocken och förskräckelsen låg tung efter att valresultatet stod klart den 9 november.

Nu är det viktigt att inte fastna i en förlamande uppgivenhet, utan se att Hillary Clinton banat väg för kvinnor att ta makten. Som hon själv sa, det handlade aldrig om en person, det är så mycket större.

Nu gäller det för kvinnor världen över att hålla ihop och kämpa vidare för jämställt ledarskap på alla nivåer. Hillary Clinton har aldrig gett upp, så varför skulle vi?

Jämställdhet motverkar barnfattigdom

En ny forskningsrapport från Studieförbundet Näringsliv & Samhälle (SNS) visar något som kan verka självklart men ändå förtjänar att lyftas fram. Skandinavisk familjepolitik underlättar för kvinnor att förvärvsarbeta och det i sin tur leder till att de skandinaviska länderna har markant mindre barnfattigdom än övriga västländer.

Här arbetar lågutbildade och en-

samstående mödrar i betydligt högre grad än i övriga västvärlden. Valfärds politik med utbyggd barnomsorg med hög kvalitet och generös föräldraförsäkring gör det möjligt för ensamstående mödrar att förvärvsarbeta och det är det viktigaste skyddet mot barnfattigdom, framhåller rapportförfattaren Gøsta Esping-Andersen.

Rapporten heter Families in the 21st century.

Machokultur i byggbranschen



FOTO: EMMELIE RENLUND

Byggbranschen växer och frodas, men vem är egentligen välkommen att arbeta där? Ska de ambitiösa målen om hundratusentals nya bostäder uppnås verkar det inte vettigt att få halva befolkningen att känna sig motarbetad.

Paulina Johansson, ung byggnadsarbetare, vittnar om sexualisering och mobbning i byggbranschen. För P4 Dalarna berättar hon om hur hon utsatts för såväl sexuella övergrepp som fått höra att tjejer inte kan eller orkar.

– Har man ingen som stöttar så är det svårt att jobba vidare. Den machokultur som råder i dag tillåter ingen att visa känslor, säger Paulina Johansson till radiokanalen.

Förhoppningsvis kan modiga röster som hennes bidra till en förändring.

SPANING



FOTO: VOLANTE FÖRLAG

Reklamforskaren Nina Åkestam har bland annat skrivit boken »Meningen med hela skiten« (Volante förlag).

Unionens oumbärliga mansplainingsakut

Stött på begreppet mansplainning? Det är en sammansättning av de engelska orden "man" och "explain" och handlar om ett för många välbekant fenomen, nämligen män som oombedda börjar förklara hur det ligger till, inte sällan för kvinnor som är dokumenterat mer välunderrättade än de själva i olika frågor.

Nu har hackförbundet Unionen tagit ett härligt initiativ. På sin sajt **unionenopinion.se** tas mansplainning upp på olika sätt. Till exempel intervjuas reklamforskaren Nina Åkestam, som ger tre goda råd. Ett av dem går till chefer:

»Ha som princip att alltid aktivt fördela ordet i en diskussion.

Fråga inte 'har någon synpunkter på förslaget?' utan rikta dig direkt till din kollega: 'Nina, vad tycker du om förslaget?'. Och börja med kvinnorna. Männerna kommer att föra fram sina tankar ändå, tro mig.«



pluslistan



FOTO: JANNE DANIELSSON/SVT

Artisten Sanna Nielsen ska vara årets julvärd i SVT, och är givetvis glad och hedrad över det. Dock fick hon utstå mobbning och näthat på sociala medier i samband med denna nyhet. Många plus till Sanna Nielsen för hennes sätt att hantera kränkningarna. Hon sa ifrån och drog paralleller till den mobbning många barn och unga utsatts för. Helt rätt att inte hålla tyst!

Klimatet på sociala medier är ofta hemskt rätt. Det höjs med många plusgrader av konstnären Stina Wollter, vars Instagramkonto nyligen stängdes ner, efter att hon konfronterat män som skickat penisbilder till henne. Stina Wollter hyllar kvinnokroppen genom filmer där hon dansar, precis som hon är. Heja Stina!

minuslistan

Att vara kvinna i offentligheten är att vara utsatt, det visar sig tyvärr om och om igen. I mitten av november fick **Delmon Haffo**, digital kommunikator hos Moderaterna, sparken efter att ha kallat socialförsäkringsminister **Annika Strandhäll** (S) för »hora« i en direktsänd webb-tv-sändning. Hur blev samtalsklimatet så här hårt? Har det egentligen alltid varit det? Vad kan vi göra åt det? Kamp är vad som krävs, systrar!

Det är väl inte något nytt att det gnölas i rika, M-styrda kommuner som inte vill vara med och ta ett solidariskt ansvar för att erbjuda bostäder till nyanlända. **Boel Godner**, kommunstyrelsens ordförande (S) i Södertälje, har fått nog av agerandet hos grannkommuner i Stockholms län, som Ekerö och Täby. Hon säger till Länstidningen i Södertälje att betendet måste få konsekvenser, eller mer hårdtaget – »inga flyktingar, ingen tunnelbana«. Om infrastruktursatsningar görs som de är berörda av så kan hon tänka sig att de inte får ta del av det.

Minus också för att aborträtten hotas på så många håll. Den oheliga alliansen mellan Trump och Putin oroar, inte minst på detta område.

MORGONBRIS FÅR NY REDAKTÖR

Nu är det dags att lämna över stafettpippen. Efter två fantastiska år som redaktör för Morgonbris är det dags för en ny kraft att ta över. Många läsare känner säkert redan till Maria Perssons vassa, feministiska penna eftersom hon är en av journalisterna på Aktuellt i Politiken.

– Det ska bli otroligt spännande och det känns väldigt ärofyllt att få ingå i den rad kvinnor som haft det här uppdraget, säger Maria Persson.

Hon poängterar att hon kommer att göra tidningen i nära samarbete med S-kvinnor och inom ramen för sitt arbete på AiP.

Maria Persson vill göra en tidning som får alla att känna sig delaktiga, människor som kommer från olika delar av samhället och med olika kulturell bakgrund.

– Jag vill också gärna lyfta fram aktuell forskning och arbeta med olika teman. Det vore intressant att fördjupa sig i en fråga från lite olika håll, gärna också något oväntat håll, säger Maria Persson, som hoppas kunna tillföra ett utifrånperspektiv. Hon vill att Morgonbris ska visa upp det praktiska politiska arbetet med exempel och reportage ute från verksamhet och arbetsplatser.

Lagom till 8 mars nästa år kommer hennes första nummer som redaktör. Hjärtligt välkommen Maria och varmt tack för den här tiden, alla läsare, säger jag, Ingela Hoatson, avgående redaktör.

Ingela Hoatson lämnar över redaktörskapet till och Maria Persson.

Svårare för kvinnor att få asyl i Norden

Kvinnor som söker asyl i de nordiska länderna får oftare avslag än män som gör detsamma. Detta enligt en rapport som statsvetaren Outi Lepola, Tammerfors universitet, gjort på uppdrag av Nordiska ministerrådet för jämställdhet. Nu vill de nordiska jämställdhetsministrarna göra något åt detta.

En av bristerna som framkommer i rapporten är att inget av de nordiska länderna per automatik låter kvinnlig personal intervjua kvinnor som söker asyl om vilka asylskäl de har, trots att UNHCR rekommenderar detta. På norden.org går det att läsa mera.

FOTO: KRISTIAN POHL/REGIMOSKANSLET



Jämställdhetsminister Åsa Regnér vill se till att få svar på de frågor som rapporten ger upphov till.

T-banan. Hamnar bredvid en man-spredd. Vecklar stegvis ut min tant-spredd. Ser inte klokt ut, men man-spreddern sitter till sist bara på sitt eget säte. Ha! Stilla feministisk revolution.



Hittat på Facebook



Gilla

Kommentera

Dela

Med bildning mot framtiden

Anna Ekström ny gymnasie-
och kunskapslyftsminister

Det är nog ingen överdrift att säga att Stefan Löfven gjorde en drömrekrytering – samtidigt som han löste ett akut problem – när han lyckades ersätta stjärnskottet Aida Hadzialic med superkompetenta **Anna Ekström**. Som uppskattad och respekterad generaldirektör för Statens skolverk var hon den säkraste och bästa tänkbara kandidaten, med full inblick i sitt ansvarsområde från dag ett.

TEXT: Ingela Hoatson FOTO: Kristian Pohl/Regeringskansliet

Självt är Anna Ekström ödmjuk men full av tillförsikt inför uppdraget, som innebär allt från att vända kunskapsresultaten i skolan till att lyckas tillvarata all den kompetens som kommit till Sverige i och med de senaste årens stora flyktingmottagande.

– Kunskap och bildning ska stå i centrum. Med den stora mängden nyanlända i Sverige blir deras skolgång och start i samhället väldigt viktigt, säger Anna Ekström, när vi ses i ett mötesrum på Utbildningsdepartementet.

Hon lyfter gärna fram yrkesprogrammen och vikten av att de görs attraktiva och att könssegregation där bryts.

– Egentligen är det helt otroligt, redan 1960 skrevs det in i skollagen att traditionella könsroller ska motverkas. Vi har fått ökad jämställdhet på en lång rad områden men just i skolan har det hänt väldigt lite. Vi behöver tala inte bara om kvinnans frigörelse, utan också pojkarnas och männens.

I skolans värld blir pojkar ofta förlorare och kanske är det de som har allra mest att vinna på ökad jämställdhet. Anna Ekström exemplifierar med de ideal som säger att ”en riktig pojke pluggar inte, han lever på sin talang, en riktig flicka lever på sitt hårda arbete”. Än i dag har flickor bättre betyg i alla ämnen, utom idrott och hälsa. Och det är fortfarande väldigt könsuppdelat när det gäller utbildningsval.

– Jag tror att det beror på, om vi ska göra en klassisk genusanalys, att samhället, föräldrar, syskon, säkert också lärare och skolan ibland, medvetet eller omedvetet har väldigt olika förväntningar på pojkar och flickor.

Litegrann händer, men det går inte alls så fort som gymnasie- och kunskapslyftsministern skulle vilja. Och det vill hon ändra på.

Vända sig till båda könen

– Här finns en stor och viktig roll för studie- och yrkesvägledningen men faktiskt också för de blivande arbetsgivare som fått en allt större roll inom skolans



Anna Ekström brinner för jämställdhet och att bryta könsstereotypa studie- och yrkesval. Nu får hon chansen att driva politiken i den riktningen.

ANNA EKSTRÖM OM:

Livslångt lärande:

Väldigt viktigt. I min titel ingår ordet kunskapslyft. En möjlighet att utbilda sig eller fylla på kunskap, kanske gå i en helt annan riktning, genom hela livet.

Studielån: Vi inför studiestartstöd för dem som läser in en behörighetsgivande utbildning på komvux. Det är mycket bidrag och lite lån, så att man inte ska vara rädd att ta steget.

Politiskt samarbete: Inte minst gymnasieskolan tjänar på långsiktighet. Reformerna ska vara väl förankrade och ha starkt stöd i lärarkåren. Jag vill gärna gå den finska vägen, där man ändrar läroplanen mycket långsammare än vi gjort. Jag ser väldigt positivt på samarbete över blockgränsen, särskilt i gymnasiefrågan, till exempel kanske övergå från kursbetyg till ämnesbetyg.

Något oväntat: Jag har faktiskt i min ungdom varit hembiträde, i en svensk familj i Schweiz. Väldigt kul, en annorlunda upplevelse.

Diskriminering: Irrationell, oansvarig, omoralisk, olaglig. Och inte ens lönsam. (Om att inte ens få komma på anställningsintervju på grund av ett efternamn som inte är svenskt.)



» De som behöver lite extra stöd ska få det och de som går före i sitt lärande ska få stimulans «

► yrkesprogram. Den arbetsgivare som oroar sig över svag rekrytering till det egna området kan ju faktiskt i princip fördubbla antalet potentiella sökande genom att vända sig till båda könen.

Hon påpekar att det är något som industriarbetsgivarna redan i stor utsträckning gjort, vilket bland annat lett till att betydligt fler unga kvinnor söker sig till exempelvis civilingenjörsutbildningar.

– Men det motsatta, aktiva rekryteringskampanjer för att få pojkar att bli undersköterskor, att gå barn- och fritidsprogrammet, att aktivt söka sig till förskol- lärarutbildning och lärarutbildning – den typen av insatser lyser med sin frånvaro. Här finns en otroligt lågt hängande frukt för arbetsgivare som är oroliga för sin kompetensförsörjning. Tänk pojkar och ni får dubbelt så stor möjlighet att lyckas!

Till saken hör att det är lättare att få flickor att se attraktionen hos manligt kodade utbildningar än tvärtom, eftersom de har högre status.

– Därför måste det här gå hand i hand med att man höjer statusen och attraktiviteten på de yrken och utbildningar som i dag är kvinnligt kodade.

Anna Ekström känner stor optimism när det gäller utmaningen att uppnå bättre studieresultat. Här återkommer hon till jämställdhet och vikten av att pojkar får känna samma förväntningar och höga krav på sig som flickor. Hon tar läsförståelse som exempel.

Pojkars resultat

– Våra svaga resultat i läsförståelse handlar inte bara, men i stor utsträckning om pojkars resultat.

Men, påpekar Anna Ekström, det finns inga genvägar för att vända resultatet. Det handlar om att säkerställa att undervisningen håller hög kvalitet, att lärarna har goda ämneskunskaper men också stora möjligheter att förbereda, genomföra och efterarbeta undervisningen så att man hela tiden följer upp elevernas lärande.

– De som behöver lite extra stöd ska få det och de som går före i sitt lärande ska få stimulans. Lärarna ska ställa höga och kärleksfulla krav på både pojkar och flickor.

Jämlikhet och jämställdhet, goda livschanser för alla går som en röd tråd genom det Anna Ekström säger.

Hon berättar att regeringen gör en hel del för att möta de minst sagt skiftande utbildningsbehoven hos Sveriges många nyanlända. Det handlar om chans till svenskundervisning från dag ett, stärkt rätt till komvux, en rejäl utbyggnad av yrkesprogrammen (yrkesvux), yrkeshögskolan samt folkhögskolan.

– Gymnasieskolan måste stärkas, på ett sätt som gör att också de elever som redan går där får en höjd kvalitet i undervisningen.

Det är förstas inte gratis men regeringen tilldelar kommunerna tio miljarder kronor per år, till och med 2019, och dessa välfärdsmiljarder kan bland annat användas till detta. Fördelningen är gjord så att de kommuner som tagit emot flest nyanlända får mer pengar till att börja med.

Det blir också satsningar för att höja kvaliteten på undervisning i blandade grupper, där eleverna kan ha väldigt skiftande förkunskaper. Några kanske inte har gått i skolan alls förut.

Pluggentusiasm hos nyanlända

Anna Ekström berättar att nyanlända elever som satsat allt på att få komma till ett land där de får chansen att studera kan tillföra mycket positivt i skolor som drabbats av en ”antipluggkultur”.

– Det är något jag ofta hör från lärare. Samma dag som jag blev minister, på förmiddagen, träffade jag en kvinna som jobbar på utbildningsförvaltningen i en kommun. Hon hade blivit tvungen att berätta för några pojkar att reglerna ändrats, de skulle inte längre få busskort utan var tvungna att gå tre kilometer till skolan varje dag. De blev inte besvikna, utan skrattade och sa ”vi har ju gått hela vägen hit, från Afghanistan”, de tyckte inte det var något att prata om. Det satt jag och tänkte på när jag blev utnämnd.

På frågan om hur det kändes att bli det, svarar hon:

– Jag blev så himla glad! Jag har varit ifrån partipolitiken i femton år. Plötsligt, inom loppet av några sekunder, fick jag den här möjligheten att komma tillbaka. Det känns verkligen som att komma hem, jag har blivit så oerhört fint välkomnad och är så tacksam över att så många människor varit så snälla mot mig. Snällhet är lite underskattat i politiken, tycker jag. ❀

OVÄNTAD KOMPETENS:

Anna Ekström har genomgått Riksdagens stenografiutbildning, här bjuder hon på några väl valda ord. Skrivet på "driven debattstenografi". Eftersom Morgonbris inte är ett så vanligt ord, är det inte lika starkt förkortat som de andra.

Jämställdhet

Systemskap

Morgonbris

Kunskap

Solidaritét

Känns som att komma hem, säger Anna Ekström om att komma tillbaka till den socialdemokratiska politiken efter åren som opolitisk generaldirektör för Skolverket.

ANNA EKSTRÖMS CV ÄR LÅNGT, HÄR ETT AXPLOCK:

Befattningar:

2011-2016

Generaldirektör
Statens skolverk

2001-2011

Ordförande Saco
(omvald 2005 och 2009)

1999-2001

Statssekreterare
Näringsdepartementet

1998-1999

Statssekreterare Arbets-
marknadsdepartementet

1997-1998

Planeringschef
Statsrådsberedningen

Uppdrag:

2013-2016

Ordförande Linköpings
Universitets styrelse

2008-2010

Ordförande
Delegationen för
jämställdhet i skolan

2003-2006

Ordförande Delegationen
för jämställdhet i
förskolan

2003

Ledamot av EU:s
högnivågrupp för
sysselsättning, ledd
av Wim Kok
2001-2011
Styrelseledamot
Europafacket, EFS

KÄLLA: REGERINGSKANSLIET

KATARINA WENNSTAM

Kvinnor som njuter av sex och kanske haft fler än en partner riskerar att skambeläggas, medan män som gör detsamma betraktas som framgångsrika. Den ena kallas slampa, den andra player. Varför är det så och vad göra åt det?

Författaren Katarina Wennstam tycker att det är dags att göra upp med gamla förtryckande strukturer.

TEXT: Ingela Hoatson
FOTO: Elisabeth Ohlson Wallin

Vi lever i en upplyst tid, i världens mest jämställda land – eller? Trots allt är det än i dag så att kvinnor begränsas i sin sexualitet, jämfört med män. Och gamla tiders skampåle har ersatts med nätets anonyma domstol, där »bevisen« kan spridas med blixstens hastighet, omöjliga att kontrollera. Bilder avsedda för en mottagare kan spridas långt bortom avsändarens kontroll.

Författaren Katarina Wennstam, vars bok »Flickan och skulden« väckte stor uppmärksamhet när den kom ut 2002, har nu skrivit en bok om så kallad horstämpling, Flickan och skammen (se recension på sidan 23).

När hon började som kriminalreporter på SVT 1997 var Katarina Wennstams kollegor främst äldre herrar som inte alls var intresserade av sådant som mäns våld mot kvinnor och våldtäktsrättegångar. Hon tog genast chansen att fylla det utrymmet.

– Det fanns så mycket i de där rättegångarna som gjorde mig så otroligt upprörd, hur man betraktar offren och hur de ofta får skulden för det de har blivit utsatta för.

Vände utsatthet

Men hennes engagemang för att göra upp med unkna föreställningar om kvinnors sexualitet har också ett annat ursprung. Hon var själv utsatt för ryktesspridning under de tidiga tonåren och har lyckats vända denna smärtsamma erfarenhet till

en lång, envis kamp för tjejers rätt till sin lust, utan skam och skuld.

– Jag kan se i dag som vuxen att det som jag var med om på många sätt har format mig och gjort att jag har det här engagemanget.

Den nya boken fungerar både som en röst för flickor och kvinnor som utsatts för horstämpling och som en personlig revansch. I dag, som etablerad författare och välkänd feminist, orkar Katarina Wennstam ta risken att använda sig av sina erfarenheter. Men skammen var länge stark, precis som den är för alla som råkar ut för sådant som ryktesspridning, hämndporr eller liknande.

– Men jag hade nog inte varit den jag är, stridit för tjejers rättigheter och haft den röst i samhällsdebatten som jag har, om det inte hade varit för de saker jag var med om när jag var 14–15 år.

Slår mot identiteten

Att det tar så hårt att straffas med skam tror Katarina Wennstam beror på att det slår mot själva identiteten. Det finns rentav fall där det lett till att den som utsatts tagit sitt liv, som nyligen en kvinna i ett uppmärksammat fall i Italien. Likaså för några år sedan en svensk 13-åring som pressats av en nätpedofil att skicka bilder på sig själv, bilder som han sedan hotade att skicka till människor i flickans närhet.

I boken tar Katarina Wennstam också upp fenomenet internalisering, det vill säga att offret själv, och samhället i stort,

vill göra upp med horstämplingen av kvinnor

är så präglad av kvinnoförtrycket och den manliga blicken att även kvinnor blir en röst åt de män som vill sprida skam.

– Kvinnor skulle inte sprida rykten om andra kvinnor, om de inte hade något att vinna på det. Det blir ett sätt att höja sig själv, genom att horstämpla blir man väldigt tydligt den som INTE är horan.

Tyvärr finns det ofta starka brister i systerskapet när ett rykte sätter igång. Den som börjar tala illa om en tjej är ofta en man. Det kan handla om någon som den utsatta kvinnan har haft sex med eller som begått ett övergrepp mot henne, men det kan också vara någon som fått nobben. Men sedan:

Skogsbrandseffekt

– En sak som gick igen hos de tjejer jag intervjuat i boken är att de beskrev att det ofta var andra tjejer som var värst när det gällde ryktesspridningen. Det är de som underhåller den här skogsbrandseffekten.

Hon har lagt ner ett stort arbete på att förstå mekanismerna bakom detta. En förklaring som Katarina Wennstam hittat har att göra med uppdelningen av kvinnor i »fina« och »dåliga«, horan eller madonnan.

– Sorteringen som vi vet med oss att män gör, den gör att det blir väldigt viktigt som kvinna att inte bara forma sig själv utifrån vem man är, utan också vem man INTE

är, säger Katarina Wennstam.

»Jag är inte som hon, så skulle jag aldrig bete mig.« På så sätt blir den som snackar skit lite »finare« av att trycka ner någon annan. Det här synsättet lägger också grunden till att olika tjejer anses olika skyddsvärda när det kommer till sexuella övergrepp, något som Katarina Wennstam skrev om redan i »Flickan och skulden«.

– Min förhoppning är att skapa en debatt kring hur det kan vara så att vi fortfarande fastnar i de här mönstren. 🌸

Läs recensionen
av Katarina Wennstans
bok »Flickan och skammen
– En bok om samhällets
syn på slampor«
på sidan 23.

Carin Strömberg

– aktivt föredöme både på och utanför handbollsplanen

Landslagsspelare och nyblivet proffs – Carin Strömberg berättar om utmaningar som präglar elitsatsande damhandbollsspelares vardag men också om handbollens potential att stärka och hjälpa unga tjejer.

TEXT: Emma Lindh FOTO: TT

För snart tre månader sen flyttade Carin Strömberg från Södermalm i Stockholm till den danska småstaden Viborg för att fullfölja proffsdrömmen. Hon är 23 år gammal men har redan en gedigen meritlista. Förutom framgångarna med moderklubben Skuru (junior- och flick-SM-guld, senior SM-finaler med mera), har Carin Strömberg två Junior-VM guld i bagaget och i VM i fjol gjorde hon som yngsta spelare debut i seniorlandslaget.

Förutom sin spelskicklighet har Carin Strömberg ofta uppmärksammats för sina ledaregenskaper och sin laganda. Hon belönades till exempel med Elitdomarföreningens pris Guldpipan med motiveringen att hon är ett föredöme både på och utanför handbollsplanen. Vid sidan av det egna handbollsspelet har Carin Strömberg flera sociala engagemang inom handbollen, hon har bland annat startat en handbollsskola för tjejer i Fisksätra.

Svårt att få ihop vardagen

Skuru – Nackaklubben där Carin Strömberg spelat allt sedan debuten som 6-åring fram till flytten – hör tillsammans med Sävahof till Sveriges

mest framgångsrika damhandbollsklubbar. Trots det kan ingen av spelarna leva på sin sport. Som damelitidrottare i Sverige är det en utmaning att få vardagen att gå ihop. Man hittar inte många damelitidrottare över 25. Det är i princip omöjligt att ha ett mer krävande heltidsjobb – för att inte tala om familj och barn – samtidigt som man spelar damelitidrott i Sverige.

– Jag visste att jag var tvungen att vara klar med plugg, sociala aktiviteter etcetera innan fyra, för då var jag tvungen att sticka till träningen, säger Carin Strömberg.

– Sen kommer man hem vid åttatiden, lagar mat, äter och sen finns det inte mycket krafter kvar. Det var ofta en kamp emot klockan men det har i alla fall gjorts att jag blivit otroligt effektiv och disciplinerad.

– Handbollen är vårt jobb här i Danmark, vi tränar på förmiddagen, på eftermiddagen har vi egen fysträning, massage eller taktikmöten. Även om jag lägger mer tid på handbollen nu och tränar mer, känner jag mig ändå mindre sliten, eftersom jag inte längre behöver trycka in två liv i ett.

– Till skillnad från i damlagen i Sverige är flera av spelarna här äldre

och en del har barn, berättar Carin Strömberg vidare.

– Det verkar som att många kommer tillbaka efter att de har fött barn. I vårt lag har vi till exempel en tjej som är gravid för andra gången. Hon är med och kör sin egen fysträning med oss fast hon ska föda om en och en halv månad. Det händer inte i Sverige, då är du automatiskt uträknad om du blir gravid. I Danmark är ju spelarna anställda av klubbarna och klubbarna får inte säga upp kontraktet bara för att du är gravid.

Medias bristande intresse

I december är det dags för EM på hemmaplan. Trots att det har gått väldigt bra för damlandslaget de senaste åren har uppmärksamheten varit relativt sparsam i media, vilket är något som tycks irritera Carin Strömberg:

– Det är som i alla sporter. Tjejers ▶





Det är i princip omöjligt att ha ett mer krävande heltidsjobb – för att inte tala om familj och barn – samtidigt som man spelar damelithandboll i Sverige, konstaterar Carin Strömberg.

» Det räcker inte med att du är bra på din sport, du måste jobba på din mediala bild också«

► framgångar och prestationer värderas inte lika högt. När svensk handboll överlät rättigheterna att sända elitseriens matcher från SVT till TV4 sjönk antalet tv-sända damhandbollsmatcher från 20 per år till 5 per år. Samtidigt började man sända samtliga herrmatcher i TV4 Sport. DN Sport kan ha en helsida efter att Hammarby, som ligger i nedre delen av herrarnas elitserie, har spelat en match. När Skuru eller något annat damlag spelat blir det kanske i bästa fall en liten notis.

Större medial uppmärksamhet tror hon är ett måste för att förbättra förutsättningarna för damhandbollen i Sverige.

– I Danmark tv-sänds matcherna på de stora kanalerna, det finns en stor supporterkultur och en idolisering också kring damhandbollsspelarna. Det går till exempel att köpa penntröll (!) föreställande vissa spelare, säger Carin Strömberg och skrattar.

Förebilder inom idrotten

Jag frågar henne om hon tror att kvinnliga idrottare kan få samma idolstatus i Sverige hos unga tjejer som vissa manliga idrottare (till exempel Zlatan) har fått hos unga killar?

– Det kommer inte utan arbete. Det räcker inte med att du är bra på din sport, du måste jobba på din mediala bild också. Hon nämner landslagskollegan Isabella »Bella« Gulden som exempel, som har blivit en idol för många unga tjejer.

Vi går över till att prata om hur viktigt det är att unga tjejer inte bara ska exponeras för idolbilder från film- och musikvärlden, som ofta präglas av utseendefixering och tydliga könsstereotyper. Det talas ofta om att idrotten kan hjälpa unga vilsna killar att hitta en meningsfull fritidssysselsättning och ett sammanhang som gör att de avstår från kriminalitet etcetera. Men det talas sällan om idrottens potential att stärka unga tjejer och skydda dem mot till exempel könsstereotypa roller och utseendefixering.

Handbollsskola för tjejer i Fisksätra

Handbollsskolan för unga tjejer i Fisksätra är ett av Carin Strömbergs sociala engagemang vid sidan av det egna spelandet. Fisksätra är ett av få »utanförskapsområden« i Nacka. Kriminaliteten och fattigdomen är högre där än i övriga delar av Nacka. Många har invandrarbakgrund och många saknar arbete.

– Syftet med projektet är dels att

involvera fler tjejer just från Fisksätra för att få mer mångfald i lagen. Men det är också en form av tjejsatsning. Målet är att tjejerna genom handbollen ska få lära sig att ta mer plats, säga ifrån och samarbeta. Det är egenskaper som jag själv känner att handbollen har gett mig och som man har nytta av i alla sammanhang.

Avståndet och att föräldrarna inte har möjlighet att lämna och hämta barnen vid träning tror Carin Strömberg är några av anledningarna till att så få från Fisksätra kommer till Skuru.

– Tanken är att tjejerna senare ska slussas in i Skurulagen, när de blir tillräckligt stora för att själva ta sig till och från träningarna.

Responserna har varit väldigt positiv, både från tjejerna och deras föräldrar.

– I början var det svårt, särskilt eftersom vissa av tjejerna hade väldigt mycket attityd och var ovana att samarbeta i lag. Det är så kul att se hur de utvecklas både som individer, medmänniskor och handbollsspelare. 🌸

Följ gärna Carin Strömberg och det svenska damhandbollslandslaget i hemma-EM som går av stapeln i december!

NY MYNDIGHET FÖR ATT EFFEKTIVISERA JÄMSTÄLLDHETSARBETET

När regeringen presenterade sin budget i höstas var vi många feminister som jublade – äntligen kommer en jämställdhetsmyndighet att bli verklighet. År 2018 ska den nya myndigheten vara redo att påbörja sitt arbete med att effektivisera det svenska jämställdhetsarbetet.

TEXT: Kajsa Jansson

Jämställdhetsminister Åsa Regnér var märkbart glad när hon lanserade myndigheten i september och talade om vikten av att ta ett samlat grepp om jämställdhetspolitiken. Det är ett av få stora politikområden som saknat en egen myndighet och det har påverkat arbetet och utvecklingen.

En jämställdhetsmyndighet behövs för att samla kunskapen om vilka insatser som gjorts, vilka som gett effekt och vilka som behövs framöver, kunna följa upp och ställa tydligare krav. Det sänder också en viktig signal om att vår feministiska regering tar jämställdheten på allvar.

S-kvinnor är en av många kvinnoorganisationer som länge drivit kravet på att införa en jämställdhetsmyndighet, men tidigare förslag har alltid avfärdats. Även denna gång var kritiken stark från många håll.

Moderaterna menar att samhällsproblemet är utanförskapet och att en ny myndighet inte kommer att lösa proble-

men för kvinnorna i våra "utanförskapsområden". På ledarredaktionen på Dagens Nyheter tror de att det kommer att bli "flummigt" och på Göteborgs-Posten menar de att "Det sista Sverige behöver är en ny myndighet". Hårdast i sin kritik är nog den borgerliga tankesmedjan Timbro som hoppas att "Könsverket i bästa fall blir ett kortlivat byråkratfiasko".

S-kvinnor ser tvärtom att det är helt nödvändigt att arbetet för jämställdhet formaliseras och får en tydlig samordning och långsiktighet. De jämställdhetspolitiska målen spänner över en rad politikområden, det handlar om makt och inflytande, ekonomisk jämställdhet, utbildning, hälsa, det obetalda hem- och omsorgsarbetet och mäns våld mot kvinnor.

Svårt att överblicka

I det svenska samhället, där politiska beslut drivs igenom av myndigheter, är det inte konstigt att det praktiska arbetet blir lidande när en myndighet saknas. Att frågorna i stället har delats upp på många andra myndigheter har

gjort arbetet svårt att överblicka och samordna. Flera utredningar har kommit fram till att politiken i dessa frågor varit splittrad och otillräcklig. Och det går för långsamt.

Lättare att arbeta

Den nya samlande myndigheten ska helt enkelt göra det lättare för regeringen att styra jämställdhetsarbetet strategiskt och effektivt. Det ska också bli lättare att utkräva ansvar.

Fram tills att myndigheten ska inrättas i början av 2018 ska den exakta utformningen och ansvarsfördelningen utkristalliseras av en organisationskommitté. Hur det arbetet går kommer givetvis vara väldigt viktigt och vi följer löpande den utvecklingen. För jämställdheten kommer inte av sig själv, tvärtom är det en kamp som ofta möter motstånd, det vet vi S-kvinnor mer än väl. Det kräver långsiktighet, tydlighet och politisk styrning. Beslutet om en ny myndighet lägger grunden för att förverkliga detta. ❁

SIGNE VESSMAN OCH OLIVIA NORDGREN

De tog strid för KVINNANS RÄTT till arbete på lika villkor

I början av 1925 dog två av den tidiga arbetarrörelsens främsta ledare – Hjalmar Branting och Fredrik Vilhelm Thorsson. En sideeffekt av det var att kvinnorepresentationen i riksdagens andra kammare växte med hela 33 procent – från fyra till sex kvinnor, när två kvinnor fyllde riksdagsplatserna efter de avlidna – **Signe Vessman** i Stockholm och **Olivia Nordgren** i Trelleborg.

TEXT: Anne-Marie Lindgren FOTO: Morgonbris arkiv

De var båda tunga namn inom den socialdemokratiska kvinnorörelsen, med lång facklig erfarenhet, som ofta fick ta strid i frågor kring kvinnors rättigheter i arbetslivet.

Signe Vessman föddes i Stockholm 1879. Pappa var stenhuggare och Signe blev som så många andra arbetardöttrar sömmerska. Hon gick med i Allmänna Kvinnoklubben vid sekelskiftet och började arbeta med Kommittén för den kvinnliga agitationen, ett samarbete mellan kvinnoklubben och lokala fackföreningarna, för att hjälpa fackföreningarna att organisera kvinnor.

För vissa kvinnojobb fanns inget fack att gå med i, som för sömmerskorna, där ville Skrädderiarbetareförbundet inte ta emot kvinnorna. De höll på yrkesskickligheten och kvinnorna arbetade ofta med »enklare« sömnad. Kappsömmerskor och klänningssömmerskor hade de något muttrigt släppt in, med sedan var det stopp. Sömmerskorna kunde bilda ett

eget förbund, tyckte skräddarna.

Så 1903 gjorde de det. Agitationskommittén omvandlades till Kvinnornas Fackförbund (KvF) för att organisera kvinnliga arbetare som saknade facklig tillhörighet, de flesta var sömmerskor. Förbundet startade tidningen Morgonbris.

Föreslog sammanslagning

Signe blev ombudsman, skötte allt praktiskt och det mesta förhandlandet med arbetsgivare, så bra att det tog medlemmar från Skrädderiarbetareförbundet.

Plötsligt tyckte Skrädderiarbetareförbundet inte längre att det var så bra med ett Sömmerskeförbund, utan försökte konkurrera ut dem genom lägre medlemsavgifter.

KvF insåg att de skulle ha svårt att klara konkurrensen; men de hade ingen lust att ge upp utan strid.

Styrelsen skrev till skräddarna och föreslog en sammanslagning. De visste

mycket väl att förbundet skulle säga nej, de hade ett kongressbeslut att inte släppa in »enkla« sömmerskor. Innan det skrev de också ett brev till LO för att fråga hur de såg på en sammanslagning – väl medvetna om att LO skulle

»KvF insåg att de skulle ha svårt att klara konkurrensen; men de hade ingen lust att ge upp utan strid«

beordra den! Vilket var precis vad LO gjorde. LO visste att styrkan hos facket krävde bred organisering, det dög inte att lämna folk utanför bara för att deras arbetsuppgifter ansågs okvalificerade. Årsskiftet 1908/1909 gick ca 500 sömmerskor

över till Skrädderiarbetareförbundet, KvF upplöstes och Morgonbris övertogs av kvinnokonferensens arbetsutskott (föregångaren till S-kvinnor).

Signe anställdes som funktionär på Skrädderiarbetareförbundet, 1911 övergick hon till att bli kassör och expeditör för Morgonbris; arbetet var »delvis avlönat«, vilket säger något om tidning-



Signe Vessman (överst) och Olivia Nordgren gjorde enastående insatser trots hårt motstånd.
Till vänster: Morgonbris anno 1932.

ens ekonomi. När partiet slutligen gav upp motståndet mot ett kvinnoförbund och det kunde bildas 1920, blev Signe Vessman dess första ordförande, och 1921 redaktör för Morgonbris.

Övertygade arbetarekommuner

1920-talet ägnades mycket åt organisations- och studiearbete och att övertyga ofta oförstående arbetarekommuner om att ta in kvinnor som medlemmar. Arbetet började ge resultat under 1930-talet. Det slutliga erkännandet kom 1936, när partiordföranden Per Albin Hansson, i sitt hälsningstal förklarade att han hade varit skeptisk till kvinnoförbundet, men när han sett vad det kunde åstadkomma hade han helt ändrat åsikt. Med det erkännandet lämnade Signe Vessman, som hade hälsoproblem, över ordförandeskapet till Disa Västberg.

Olivia Nordgren föddes i Gislöv i Skåne 1880. Som 14-åring blev hon typograflärling på Trelleborgs Allehanda – ensam kvinna på hela tryckeriet. Hon engagerade sig i Typografiska förbundet i Trelleborg och ingick i styrelsen 1908–1922. Hon var aktiv i SSU där hon träffade sin blivande man Seth, som bland annat var lokalredaktör för socialdemo-

kratiska Skånetidningen Arbetet. Att de levde ihop utan vigsel, de gifte sig först efter andra barnet fötts, sågs på den tiden som uppseendeväckande och tydde på civilkurage.

Hon var ordförande för Socialdemokratiska kvinnoklubben i Trelleborg 1913–1916, ordförande i kvinnodistriktet 1921–1923. Hon satt i arbetarekommunens styrelse 1913–1918 (som enda kvinna förstas). Som yrkesarbetande med egen inkomst var Olivia både röstberättigad och valbar till stadsfullmäktige, dit hon valdes 1915–1934. Hon hade flera andra kommunala uppdrag, bland annat livsmedelsnämnden.

Rätt till statstjänst

1925 valdes hon in i riksdagen. Hennes första anförande där var ett avslagsyrkande på en motion om att inskränka giftna kvinnors rätt till statstjänst. 1920-talets höga arbetslöshet – understödd av en allmän misstro mot kvinnor i arbetslivet – ledde i Sverige och många europeiska länder, till krav bland annat på att giftna kvinnor inte skulle få ha statlig tjänst. Motionen avsågs av riksdagen.

Till 1932 års partikongress fanns en motion som krävde att rätten till statlig tjänst skulle begränsas,

samt liknande inskränkningar skulle utredas för LO-yrkena. Olivia ingick sedan 1924 i partistyrelsen, återigen som enda kvinna, och var föredragande när partistyrelsen yrkade avslag.

Hon lyfte att många giftna kvinnor måste förvärvsarbeta för att försörja både barn, gamla föräldrar och/eller en arbetslös make, en make med för låg lön eller make som söp upp den. Sedan lyfte hon klassperspektivet, att många kvinnor istället skulle anställas i hemindustrin, där möjligheterna för facket att kontrollera arbetstider och löner skulle minska radikalt. Det var en skicklig taktisk manöver – facket hade länge fört en kamp mot hemarbetet. Hon argumenterade också för att de låga kvinnolönerna höll nere även mäns löner, det hade inget att göra med om de var giftna eller inte. Istället vore det skäl att med kraft och styrka gå in för realiserandet av likalönsprincipen.

Kongressdebatten ger ingen ljus bild av den manliga arbetarrörelsens syn på jämställdhet. Men den tysta majoriteten följde partistyrelsens utlåtande och motionen avslögs.

Olivia Nordgren var engagerad i frågor kring kvinnors arbetsliv, bland annat i den statliga hembiträdesutredningen. Hon var en av ytterst få kvinnor som lyckades hävda sig i de manliga hierarkier som då dominerade arbetarrörelsen. Per Albin Hansson konstaterade att om han någonsin skulle komma på tanken att ta in en kvinna i regeringen, så skulle det vara Olivia. Han kom dock aldrig på tanken. Men att han ändå uttryckte den, i en tid när den vanliga uppfattningen var att kvinnor inte kunde mäta sig med män, säger något om den kompetens och handlingskraft Olivia Nordgren besatt. ❀

Lär läkare bemöta kvinnor rätt i utsatt situation

Se kvinnan i ögonen och kom ihåg att du inte vet vad hon har i bagaget. Det är ett av de råd som Hannah Bergstedt, riksdagsledamot och lärvinna, har att ge blivande läkare inför att de ska utföra gynundersökningar.

– Ett bra bemötande är grunden för en bra behandling, slår hon fast.

TEXT: Ingela Hoatson FOTO: TV4

Att genomgå en gynekologisk undersökning är bland det mest utlämnande som finns. Så kallade lärvinnor hjälper läkare under utbildning att förstå vikten av att bemöta sina patienter rätt. Riksdagsledamoten Hannah Bergstedt från Piteå är en av dem.

– Jag blev jätteglad när jag fick frågan från Landstinget i Norrbottens län. Det är ett tillfälle att göra praktik av det jag gör till vardags i mitt politiska engagemang, något som är viktigt för andra kvinnor.

Att hon fick frågan tror hon har att göra med

att hon under många år har jobbat med kvinnors rättigheter och sexualpolitik.

– Men det handlar väl också om hur man är som person, att jag har en mer avslappnad inställning till det här än andra.

Lärvinnorna medverkar sedan flera år tillbaka vid utbildningen av allmänläkare vid Sunderby sjukhus i Luleå.

– Det är ofta ganska spänt och jobbigt att gå igenom en gynekologisk undersök-

ning, även om du inte har stora problem. Situationen i sig är så känslig.

Lärvinnorna tar emot studenterna i grupp på morgonen, går igenom rutinen och förklarar varför bemötandet är viktigt. Sedan delas de upp i grupper om två eller tre. Vid genomgången ligger en lärvinna i undersökningsstolen och en står bredvid och berättar och visar vad som är viktigt att tänka på.

Olov Grankvist är ansvarig läkare

men det är lärvinnorna som leder undervisningen vid det här kursmomentet. Enligt

»Den viktigaste delen av undersökningen börjar när kvinnan kliver in i rummet.«

Hannah Bergstedt har det uppfattats som lite kontroversiellt på sina håll, att han låter andra än medicinsk personal vara en del av utbildningen.

– Han är väldigt engagerad och tycker att det här är mycket viktigt. Både han och vi hoppas att det ska utökas och spridas. Som medlem hoppas jag förstås också att fler S-kvinnor ska driva frågan politiskt.

Ett tips är att läkaren ska tänka sig en tråd mellan kvinnans knän, som inte får



överträdas förrän en trygg situation är etablerad. Alla som genomgått en gynekologisk undersökning kan nog hålla med om att det är en väldigt känslig position att befinna sig i.

– Som läkare är det lätt att glömma att det är en människa som ligger i stolen och känner sig väldigt utsatt.

Sockorna på, eller?

Hur trygg kvinnan känner sig påverkar också resultatet.

– Det är en kraftfull muskel, är du spänd blir undersökningen jättesvår att genomföra. Då är det svårare att se om något är fel, och att utifrån det göra korrekt medicinsk bedömning.

En av de rutiner som ligger till grund för utbildningsinslaget handlar om att medvetandegöra läkarstudenterna om att de inte vet någonting om personen som kommer in i rummet.

– Vi brukar säga att den viktigaste de-



Malin Ylienpää och Hannah Bergstedt är båda lärvinnor.

FOTO: PRIVAT

len av undersökningen börjar när kvinnan kliver in i rummet. Det är viktigt att skapa så mycket trygghet som möjligt.

Saker som kan verka triviala spelar i själva verket en stor roll.

– Vi har skrattat mycket inom gruppen åt att alla verkar fundera på – ska man ha sockorna på sig? Bara en sådan enkel sak, att du inte vet hur du ska uppträda, gör att du är nervös. Det kan låta banalt, men det är viktigt att skapa den tryggheten innan det är dags att lägga sig i stolen.

Hannah Bergstedt berättar för läkarstudenter vad de ska tänka på när de genomför gynekologiska undersökningar. Ett uppskattat utbildningsinslag.

Det är också viktigt att veta om det kommer att vara fler personer än läkaren i rummet, en sköterska till exempel.

– Det kan låta helt självklart men det är det tyvärr inte. Du kanske ligger där och skrevar och så kommer det in en helt okänd person i rummet, som du aldrig har hälsat på förut. Det blir väldigt konstigt.

Pratar med en människa

En annan sak är att läkare har som primärt syfte att genomföra en undersökning.

– Då är det kanske lätt att glömma att du inte pratar med ett underliv, du pratar med en människa. Det är viktigt att komma ihåg att söka ögonkontakt innan du pratar. Vi säger också till studenterna att de ska fråga kvinnorna om de vill

veta vad läkaren gör under tiden som undersökningen pågår, eller om de vill ha summeringen efteråt. Och oavsett vad man hittar, eller inte hittar, så tar man det när hon är påklädd och sitter i en vanlig stol efteråt. Den som ligger blottad är inte så mottaglig för information.

Inte alla skulle klara av eller känna sig bekväma i uppdraget som lärvinna, men Hannah Bergstedt tar det med ro. Hon och de andra som ingår i gruppen är medvetna om att de är långt ifrån normen, och det är också något som de påminner studenterna om.

– Det finns människor vars erfarenheter gör det här till en värre situation, som har ett annat förhållande till kroppen än vi. Men vi är alla väldigt trygga med oss själva. ❀

Lön efter värde och villkor

Vilken är den viktigaste jämställdhetsfrågan idag, tycker du? Jag ställde frågan till en ung kvinna och svaret kom rappt, utan betänketid. Lika lön. Lika lön för lika arbete. Jag blev glad. Det finns hopp för den feministiska kampen!

Lönen är ett samlat uttryck för det värde som en människas arbete tillmäts. Men lönen är också summan av så mycket mer. Av livschanser, förpliktelser och förväntningar. Av arbetets villkor och organisering. Av skattesystem och synen på värdeskapande och ytterst av samhällets syn på sig själv. Vem är närande, vem är tärande? I lönen manifesteras, och utmanar vi, samhällets grundläggande maktrelation – kvinnor som sort är mindre värd än män som sort. Så enkelt och så hemskt. Och därför också feministens nerv.

Det är inte vilket arbete du utför, utan vem du är, som avgör. Det visste varje statare och dagsverkare. Kvinnan, en tredjedels karl, som man sa. Det visste också varje lärarinna och lärare efter en debatt i riksdagen år 1906 som hade klargjort saken. Ecklesiastikministern Fridtjuv Berg krumbuktade i talarstolen för att hitta en bärande logik i att kvinnliga folkskollärare skulle tjäna mindre än manliga folkskollärare. Problemet var yrkets fallande status sedan andelen kvinnor ökat i folkskollärarkåren. Status krävde män. Hur få dit dem? Lösningen som hittats var att höja lönen för männen. Argument: kvinnor i läraryrket var visserligen lärare precis som männen, men de utförde helt visst icke samma slags arbete.

Nä. Det godtogs. Annat exempel: i Statis-

tiska Centralbyråns arbetskraftsstatistik sorterades kvinnor inom jordbruket bort från de arbetande då de ju inte bara arbetade i fähus och på äng, utan även i kök och kammare. Ytterligare exempel: nattarbetsförbud infördes för kvinnor med förespegling av omsorg om dem som hade ansvar för barn. Men resultatet blev bara att kvinnorna förlorade mer välbetalda jobb och fick slita med förlagsuppdrag – industriproduktion förlagd till hemmen. På natten. Och ensam med barnen.

Nå, det där är historia. Kvinnor har stridit för rätten till betalt arbete och lön och egna pengar. Obetalt arbete, bör vi komma ihåg, har kvinnor alltid haft obegränsad tillgång till. Kvinnor har drivit på för att samhället ska ordnas så att det är möjligt att kombinera betalt arbete och familj. Att inte behöva välja mellan att arbeta eller vara mamma, utan kunna välja båda. Att vara en hel människa, fullt ut.

Tyvärr är vi ännu inte där. Här om veckan fanns en artikel i Svenska Dagbladet som uppmärksammade att svarta anställda på en vingård i Sydafrika hade lägre löner än vita anställda. En bit ner i artikeln noterades, okommenterat, att kvinnor i samtliga lönekategorier hade lägre lön än männen. Det påminner onekligen om LO:s lönetrappa Klass och kön. Dubbelt kvinnligt längst ner.

Idag framställs kvinnors kritik i lönefrågan ibland som lite löjlig, det är ju bara några procent. Men alla vet



»Idag framställs kvinnors

kritik i lönefrågan ibland

som lite löjlig, det är ju

bara några procent. «

hur kollegiekalibreringen aktiveras när lönepåslaget fördelas. Ner på hundralapen. Och när procenten räknas om i tid, som 15:57-rörelsen gör, eller skillnad per år läggs ihop till samlad livsinkomst, framstår det som ytterst begripligt hur basen byggs för att kvinnor utgör flertalet av fattigpensionärerna.

Vid årsskiftet återinförs krav på årliga lönekartläggningar. Lönelotsarna uppdaterar siffror från Delegationen för jämställdhet i arbetslivet och ger oss verktyg för arbetsvärdering. Heltid, tillgänglig barnomsorg och föräldraför-säkringens konstruktion är på bordet, liksom utlandsfödda kvinnors svaga deltagande på arbetsmarknaden. Pensions-systemet vill ingen ännu röra, men det kommer att behöva röras.

Den unga kvinnan har rätt. Lönefrågan är aktuell!

Gertrud Åström

Jämställdhetsexpert och tidigare ordförande för Sveriges kvinnolobby

Kvinnors sexualitet skambeläggs – sociala medier har blivit nutidens skampåle

Hora. Sköka, vandringspokal eller madrass. Luder, slampa, subba, fladderfitta eller orre. Ord som skriks i skolkorridorerna, sprids på Facebook och andra sociala medier för att smutskasta och nedvärdera unga tjejer.

TEXT: Emma Lindh

FOTO: Elisabeth Ohlson Wallin

När Katarina Wennstam för snart 15 år sedan släppte sin debutbok »Flickan och skulden« fick det fart på debatten om rättsprocessen i våldtäktsmål. Hon har efter det publicerat flera reportageböcker och deckare som belyser samhällets bristande stöd till unga kvinnor som utsatts för sexuellt våld. I sin senaste reportagebok »Flickan och skammen – En bok om samhällets syn på slampor« undersöker Wennstam horryrktets funktion och historia.

Horstämpling som smutskastningsmetod har använts i alla tider för att nedgradera kvinnor. Horluror och tvångsrakning är exempel på hur kvinnor offentligt förnedrades för sina sexuella relationer. Sociala medier är dagens skampåle och med internets kraft och anonymitet får orden hårdare ton, samt snabbare och större spridning.

Monica Lewinsky-affären

Ett av exemplen på nutida offentlig förnedring som Wennstam tar upp är Lewinsky-affären. När det uppdagades att Vita huset-praktikanten Monica Lewinsky hade haft en affär med USA:s dåvarande president Bill Clinton var det hon som stämplades som slampa, fnasket, horan, bimbon och Bill Clintons egen beskrivning – »that woman«.

Bill Clinton fick naturligtvis stå till svars han också men han utmålades aldrig som slampig eller mindre intelligent. Hillary Clinton gick som försvar ut och



Katarina Wennstam.

sa att hon hade varit känslökall mot sin make. I årets presidentkampanj twittrade Donald Trump »If Hillary Clinton can't satisfy her husband, what makes her think that she can satisfy America?«

»Boys will be boys. And girls will be sluts.« är ett träffande citat från den amerikanska författaren Leora Tanenbaum som återkommer och exemplifieras flera gånger i boken.

»Flickan och skammen« är 242 fullmatade sidor där Wennstam lyckas få in dels upprörande berättelser om hur det hårda klimatet på sociala medier kan förstöra tonårstjejers hela tillvaro, dels beskrivningar av hur historiska kvinnor som Marie Curie och Marilyn Monroe smutskastats för sina kärleksaffärer i illvilliga försök att skriva ner deras kompetens. Det ges också etymologiska härledningar av ord som

subba och hora samt exempel på hur tjejer och kvinnor genom olika metoder och samhällsfenomen råkat illa ut, nedvärderats, frysts ut och smutskastats.

Makt och kontroll

Omfånget kan låta spretigt och något överambitiöst men det löper en tydlig röd tråd genom hela boken – nämligen hur kvinnors sexualitet skambeläggs, hur tjejer får vara sexiga men inte sexuella, hur många tar sig rätten att tala om hur en kvinna ska bete sig.

Det handlar om makt och kontroll – inget är effektivare för att oskadliggöra en kvinna än att ge henne ett horrykte – det en hora säger eller gör är inte lika mycket värt. Så ser samhällets syn på slampor ut. Så ser samhällets syn på kvinnors sexualitet ut. Wennstam når träffsäkert fram med sitt budskap och lämnar ingen oberörd. ❀



»Flickan och skammen – En bok om samhällets syn på slampor«
av Katarina Wennstam
Albert Bonniers Förlag

Till de stora läsarna

Den otacksamma främlingen

Av Irena Brežná.
Vaktel förlag 2016.

Flyktingar som vägrade lämna bussen vid anvisat asylboende i avlägsna Norrland rörde upp känslorna här i Sverige. Hur otacksam får man vara som flykting egentligen? Och kan man verkligen kritisera det land som öppnat sina dörrar för en?

Det är flyktingskapets känsla av hemlöshet som genomsyrar handlingen i den nyöversatta romanen »Den otacksamma främlingen« (Vaktel förlag 2016) av den schweiziska författaren Irena Brežná. Hon kom själv som flykting från Slovakien till Schweiz för nästan 50 år sedan och har som journalist, författare, psykolog, tolk och människorättsaktivist beskrivits som Östeuropas viktigaste litterära röst.

Irena Brežná väver sin roman med både egna och andras upplevelser. De sammanflätas till en tänkvärd berättelse om identitetssökande, anpassning och motstånd.

Persongalleriet är färgstarkt. Här finns dansösen som hellre blottar sig i ett rikt land än att lever fattigt i sitt hemland, krigsflyktingen som inte vill leva längre, den stumme treåringen som har en egen värld i datorn, den föräldralöse och rebelliske mattjuven.

»I egenskap av språklig ambulans far jag omkring i språken som i vindlande gränder, rör vid en arm här, ett ben där, och ser in i många ögon. Det är omskakande färder.«

Irena Brežnáns språk är en njutbar lek med ord och liknelser. Och budskapet är solklart: Medborgarskap handlar om mer än födelseort och nationalitet. Mångfald är berikande. Och ja, var och en ska ha rätt att stå upp mot samhällets förväntningar och krav.

Eva Jansson



S-kvinnor tipsar om barn- och ungdomsböcker för alla åldrar, för dig som letar efter böcker med det lilla extra, som bryter normer, som har tänkt till, som väcker frågor och samtal om både de stora och små frågorna i livet!

På S-kvinnors hemsida: www.s-kvinnor.se, tipsar vi om ännu fler normkritiska och feministiska barn- och ungdomsböcker inför juledigheten!

Till de små läsarna

Nu är jag här!

(0-1år) Av: Petra Nilsson & Maya Jönsson. Vombat förlag
Äntligen, en fyll-i-bok för alla typer av familjer, oavsett hur många föräldrar som finns, vilket kön de har, om någon förälder varit gravid, om barnet är adopterat eller tillhör familjen på annat sätt. En fin present, för att varje barn och familj har sin alldeles egna historia.



Superhjälte

(3-6 år) Av: Weiwei Persson. Kabusa förlag.
En bilderbok om att göra som man vill. Om att vara flicka och superhjälte och hur bra som helst. Viktig bok om inre styrka, ofrivilliga roller och strukturer, om väcker tankar och öppnar upp för samtal långt efter att boken är slut. En bok om mod och äventyr.



Piraterna och regnbågsskatten

(3-6 år) Av: Karin Frimodig och Sara Berg.

Bild: Maria Poll. Olika förlag.

»Genom regnet lyser solen, Ragnhild Rysare tar pistolen. Hon skrattar och skjuter salut. Det finns en skatt vid regnbågens slut!« Kaptenen Katinka Krok och hennes modiga och farliga besättning drar ut på spännande äventyr och skattjakt.

Askungen i Rinkeby

(barn/unga) Av: Gunilla Lundgren,

Le glatenge pen club. Bild: Amanda

Eriksson. Tranan förlag

Under två års tid träffades 15 barn på

biblioteket i Rinkeby, skapade till-

sammans berättelsen om Askungen i

Rinkeby. En bok om Felicia, en romsk

flickas som gillar att dansa,

sjunga och spela fotboll. Om en flicka som vill

bestämma själv och vara fri.



Det är jag som är Mickan

(9-15år) Av: Malin Nilsson och Vanessa López.

Vombat förlag.

När Mickans familj flyttar ser hon sin chans.

Nu ska hon äntligen leva som tjej. För trots

att Mickan har en pojkes kropp och är döpt till

Mikael betyder det inte att hon vill leva som kille.

Hon vill vara Mickan. Nominerad till Barnradions

bokpris 2016.

Gudarna

(Ungdom) Av: Elin Cullhed, Natur och Kultur.

En bok om tre tonårstjejer, Bitu, Lilly och Jane,

i småstaden Tierp. En viktig ungdomsbok med

styrka, humor och vemod. Om familj, vänner, sex,

kärlek och glädje. Men också om mörker, om hur

svårt det är att växa upp, om att göra upp med

patriarkatet och att hitta sig själv.

Feminism pågår

(9-12 år) Av: Elin Lindell och Sassa Buregren. Natur och

Kultur.

Vad är feminism egentligen? Och varför är inte

jämställdhet en självklarhet, utan något man måste

bråka om? En bok som lättamt och sakligt förklarar

vad jämställdhet handlar om och varför det är viktigt,

som engagerar och leder till långa samtal, för både barn

och vuxna!



Maria Granström



FOTO: PETER CEDERLING/SVT

Fröken Frimans krig, säsong tre, sänds under julen 2016 på SVT.

Tredje gången gilt för Fröken Friman

Glädjen lär stå högt i mångt hem i jul – tre nya avsnitt av Fröken Frimans krig kommer att sändas, med premiär på juldagen. Serien om klass- och kvinnokamp under tidigt 1900-tal har blivit omåttligt populär, inte bara bland kvinnor.

Skådespelaren Frida Hallgren, som

spelar Lottie, berättar för SVT att elvaåriga pojkar kommer fram på gatan och säger att de inte visste att kvinnor hade det så här och att det är det bästa de någonsin sett.

Sissela Kyle, som spelar Dagmar Friman, har sagt att det var väl värt att

vänta tills hon var 56 år och fick påbörja inspelningarna av seriens första säsong. Helt klart finns det ett sug efter kvinnohistoria. Och det bästa av allt – det blir en fjärde säsong också, enligt SVT.

Ingela Hoatson

Utställning om Tove Jansson på Millesgården

Mumintrollets mamma Tove Jansson (1914-2001), som Morgonbris uppmärksammade med en artikel vid 100-årsjubileet av hennes födelse, har kommit till Sverige. Det är Konstmuseet Ateneum i Helsingfors som har producerat en vandringsutställning om Tove Jansson med start på Millesgården på Lidingö.

Tove Jansson var inte bara Mumintrollets mamma. Hon var också illustratör, karikatyrtecknare, konstnär, författare, debattör och en samhällsmedveten feminist. Hon är en av de mest kända finska konstnärerna genom tiderna, med stark förankring till Sverige. Till exempel är Stockholms skärgård den miljö som inspirerat till den populära Mumin-familjen.

Eva Jansson



FOTO: LARS G. LINDSTRÖM

Hugo, 5 år, Stella, 9 år och Filippa, 7 år i Mumin-lekhörnan.



Monica Enarsson, ordförande S-kvinnor Dalarna, Lena Thunberg, journalist och författare, redaktör för tidningen Västsahara och Anita Tärneborg, projektledare för Västsaharaprojektet i S-kvinnor Dalarnas distriktsstyrelse.

Vi ger inte upp kampen för Västsahara

Det är stor besvikelse bland västсахariska flyktingar på grund av Sveriges u-sväng i frågan om erkännande av Västsahara. Det berättade Lena Thunberg, journalist och Västsaharakännare, när hon deltog i vårt seminarium "Västsahara – den sista kolonin" i oktober.

I år har temperaturen ute i öknen och flyktinglägret med 165 000 flyktingar varit så hög som + 55 grader. Tio dagar med skyfall har förstört matförråd och medicinförråd. Flyktinglägret får matbistånd av UNHCR, FN:s flyktingkommissariat.

S-kvinnor, SSU och Olof Palmecentret har under 42 år stöttat västсахarierna i kampen för självständighet. S-kvinnor

Dalarna driver tillsammans med S-kvinnor Stockholm ett projekt i form av stöd till en skola i flyktinglägret. Skolan drivs av kvinnor och utbyte av erfarenheter och besök är en del i samarbetet. I år har S-kvinnor Dalarna samlat in 16 000 kr till skolan. Inom kort kommer en grupp västсахarier att besöka Sverige.

EU har behov av goda relationer med Marocko. Banden mellan Frankrike och Marocko är starka. Varje steg EU tar som på något sätt drabbar Marocko möter Marocko med hot om att öppna sina gränser för flyktingar över till EU.

Hantering av Västsahara strider mot folkrätten. Men här blundar västvärlden. Frankrike spelar en nyckelroll.

Som medlem av FN:s Säkerhetsråd har de möjlighet att lägga in sitt veto mot alla krav på självständighet. FN har en styrka i de ockuperade områdena men har inget mandat att agera för att skydda västсахariernas mänskliga rättigheter. Press och media finns inte i området.

S-kvinnor Dalarna kommer att driva frågan om Västsaharas självständighet tills landet är fritt. Vi ger inte upp kampen. Vi vet att Socialdemokraterna i grunden vill ha ett fritt Västsahara, även om hanteringen just nu känns obegriplig för många av oss.

**Monica Enarsson
och S-kvinnor Dalarna**

Kamp mot kärnvapen – en moralisk skyldighet

Den senaste tiden har vi sett hur borgarna börjat uttala sig luddigt om kärnvapen. I debatter och uttalanden svävar de på målet, stundom antyder de till och med att kärnvapeninnehav i vissa fall kan vara bra. Detta inte bara förvånar mig, jag blir också oerhört bekymrad över hållningen och än mer beslutsam i mitt arbete för en kärnvapenfri värld.

I tider av ökade spänningar blir frågan om kärnvapenedrustning på samma gång mer komplicerad och mer angelägen än någonsin. Vi kan aldrig bortse från risken att kärnvapen kan komma att användas – av misstag, missberäkningar eller medvetet. Varje användning skulle få fasansfulla och oacceptabla humanitära konsekvenser. Den enda hållbara lösningen ligger därför i en värld fri från kärnvapen.

Förhandlingarna om FN-resolutionen som avser ett förbud mot kärnvapen kommer, som det ser ut i dagsläget, att påbörjas 2017. Kritiker menar att en resolution av detta slag inte är ett effektivt verktyg för att uppnå målet. Det är sant att vi inte vet vilken effekt den skulle få. För mig är det dock en självklarhet att vi måste försöka. Varje legalt sätt att få till stånd en kärnvapenedrustning måste prövas. Det ligger i vårt nationella intresse att bedriva ett aktivt engagemang för internationell nedrustning samtidigt som vi stärker våra bilaterala, regionala och multilaterala säkerhets- och försvarssamarbeten med dem som delar våra demokratiska värderingar.

För mig är frågan lika komplex som konsekvensen blir enkel; den enorma

förlusten av liv som följer av användande av kärnvapen gör att vi har ett absolut moraliskt ansvar att alltid arbeta för en global kärnvapenedrustning. Vi har ett ansvar för alla nu levande, för våra barn och barnbarn. Därför kommer jag även fortsättningsvis aktivt arbeta för en kärnvapenfri värld.



Åsa Lindestam (S)
Försvarsutskottets vice ordförande

Tid eller pengar? Förkorta arbetstiden!



FOTO: CANSTOCK

Nu vill jag att vi drar igång diskussionen om sex timmars arbetsdag igen. Det är hundra år sedan (1919) vi fick åtta timmars arbetsdag. Sex timmars arbetsdag 2019 är inte orimligt. Vågade den unga arbetarrörelsen på 1900-talet, så vågar vi.

De flesta av oss har goda och trivsamma hem i dag. Barn och ungdomar behöver sina föräldrar; kärlek, närhet och kanske till och med lite uppfostran. Tio-tolv timmar på överbefolkade förskolor är inte bra, inte rimligt. Och vi vet att barn och ungdomar mår sämre psykiskt i dag än för 25 år sedan.

Bra och rimligt är inte heller dessa ständigt ökande sjukskrivningar med stressiga, utmattande arbetsplatser som bakgrund.

Nära tio arbetsplatser, kommunala och privata i Visby, Falun, Umeå, Göteborg

med flera kommuner prövar i dag sex timmars arbetsdag. De som jobbar där är alla nöjda och belåtna. Inga märkvärdigheter. Jag vet att fler vill försöka förkorta tiden på sin arbetsplats, såväl arbetstagare som arbetsgivare.


Låt oss förkorta vår arbetstid, trots att vi ju faktiskt har 40-timmars arbetsvecka numera. Det fick vi på 1970-talet, med början ett par årtionden tidigare. LO bytte avtalskraven i löneförhandlingarna – några procent kortare arbetstid och vi håller tillbaka de ökade löneprocenten. Detta gick bra att förhandla om.

Gör detsamma i nästa avtalsrörelse. Många föredrar mer egen tid framför mer pengar.

Håll med mig eller säg emot mig. Låt oss få igång debatten!

Inger Årlemalm
Journalist och tidigare
Morgonbrisredaktör

Nutidskryss

		POST FÖR ANDERS YGEMAN	SKYLTGAS	HÖRS VID FALL	BESTÄMD ÄNDELSE	HAR SINA KANALER	HAR ISLAND EN BLÅ	FRAMFÖR BUDGÄR DET SNABBT	I HÄRDIGHETEN	FRAMFÖR ALLT	↓	RIMLIGT KRAV	KANSKE DEN VIKTIGASTE HÄNDELSEN I USA I HÖST
		HAR SVERIGE VÄRNAT LÄNGE								EN ULLMAN KÄNT PÅ SIG			
		STILLHETEN			HÄLSNINGSDRÖD ELLER "SLAV"	ALLTIHOP MED STUBB		FICKA/VÄSKA FINNS VERK FÖR					
		ÄR MUSIK UTAN SÅNG											
		UTVINNA GULD T EX	KNIXADE	FLICKNAMN MED MÅNADS- KLANG								FRANSK ARTIKEL APELSIN- STAD	
FRONTKVINNOR I DEN TIDIGA ARBETARRÖRELSEN	↓	OLYCKA OCH ELÄNDE		FÄGELTRUT KYRKA I PRAG			RYMDOVA- RELSE		YLADE				
MÄTT SOM MOTSVARA- RADE TVÅ FÖT	↔								ALLVARLIG				PLURALT PRONOMEN
		TASSA PÅ TÅ HÄNDA					AVGIFTSTA- BELLER						
MÅNGEN SÅDAN STÅR I FABRIK					RÖSTADE BRITTERNÄRNA FÖR	REGISSÖR ELLER TYSK STAD	PRATSAM FÄR BUCK- LAN						
UR DEN IN I ELDEN	↓			IFRÅGA- SÄTTER MÅNGA, MÅNGA									TJUTANDE, KANSKE FRÅN VARG
	↔	NALLE PUPP'S ÅSNEVÅN			DÅR SÅGS IDROTTSGLI- GANTERNA KÄMPA				TÄVLING I VÅR VÄRLDSDEL		SKYDD		
NEGATION		DRYCK											
NOBEL- JAPAN		HÖJT A			DEL AV VÄGBANA								
	↔	ÄR VANLIGEN KORTA						FÖRSÖKA DÖLJA					
VIMSA RUNT				ÖVERSTE- PRÄST	TALAD "SÅNG"			MP. SD OCH KD					
UTKAST				BESKÅDA	VILL VI ALLA MÅ				SISTA GRUNDSKO- LEÅRET				
	↔				DÅR SÅGS HON MED TELEVIN- KEN		DATAMINNE				ROLIG TIDNING		
FÄR HETA UTBROTT PÅ ISLAND	UTTALADE			FÖRST I EN RAD	STOPPAR I SIG ÅT BÅDA HÄLL		SMÄFÄG- LAR			SCHOLLINS JOHN	FÖDA		
	F.D. PARTI- LEDARE			@						KÄND BESKOW			
DÅR MÅNGA FACK INGÅR		I REGER- INGENS HAR ANN JOBBAT							EN SORTS LUTA MED LÅNG HALS				NASAL OCH INITIAL I DENSAMMA
MISS- TAGET	GAMMAL SKIVA	FRIHAN- DELSAVTAL INTE KOR- TARE					ORESOLIG						
							VERKA						
				JUGOSLA- VISK MAKT- HAVARE				SKÖNHETS- DYRKÄRE					TPX 2016
NATTKLÄ- DER FÖR UNG OCH GAMMAL								DEN DÅR VASS- BÄTEN IGEN		VANLIGT SVAR I TROTSÅL- DERN			

KONSTRUKTÖR TURID TETTERSSON

Vinnare av förra numrets korsord

Ann-Katrine Sämfors, Piteå



Skicka din lösning senast 1 februari 2017 till: S-kvinnor, Box 70458, 107 26 Stockholm. Märk kuvertet med »Nutidskryss«. Bland de rätta lösningarna drar vi en vinnare som vinner ett halsband designat av Helena Berggren.

❁ Viktiga utredningar ❁ Pornland ❁ Jämställdhetsutbildning i Sydafrika

Från statlig utredning till samhällelig utveckling

Intressanta statliga utredningar har dugat tätt. Bra förslag har presenterats, som till exempel »Sexualbrottsutredningens« förslag att sex ska bygga på frivillighet, något S-kvinnor kämpat för länge. I flera fall hade vi däremot önskat att utredningarna vågat gå längre. Några utredningar som vi granskat under hösten är:

MÄNNISKOHANDELS-UTREDNINGEN

Människohandelsutredningen har bland annat sett över frågor om sexköp. Den föreslår att ett grovt sexköpsbrott ska införas, framför allt i fall kopplade till människohandel och organiserad brottslighet. Tyvärr föreslår den inte strängare straff.

Vi S-kvinnor tror att lagändringen skulle få små effekter. Förra året var det bara två sexköpsfall som dömdes med koppling till människohandel. I stället vill vi att böter tas bort ur straffskalan så att sexköp alltid leder till fängelse. Möjligheten att döma till fängelse finns redan, men det sker inte. Samtidigt skildrar Stockholmspolisens prostitutionsgrupp verkligheten där unga sexköpare inte avskräcks av böter. Boten betalas och ingen utomstående behöver få veta något.

Utredningen har också sett över möjligheten att kriminalisera sexköp utomlands för svenska medborgare, men anser att det saknas internationell samsyn om prostitution, och säger därför nej till det.

S-kvinnor har länge krävt att sex-

köpslagen ska gälla för svenska medborgare också när brottet sker utomlands. Prostitution och människohandel är internationella och gränsöverskridande utmaningar och samma regler måste gälla var det än sker.

Flera andra sexualbrott, till exempel barnpornografi, sexbrott mot barn, människohandel, äktenskapstvång och könsstympning, är kriminella var de än sker. Det är dags att samma regler gäller för sexköp.

SEXUALBROTTS-UTREDNINGEN

Sexualbrottsutredningen föreslår att gränsen mellan det som är straffbart och inte ska dras vid om det är frivilligt, det som ofta kallas för samtycke.

Frivilligt deltagande måste uttryckas i ord eller handling. Den som utsätts behöver alltså inte ha sagt ”nej” eller gjort motstånd, passivitet kan inte tolkas som frivillighet. Det innebär att en person kan dömas för våldtäkt, även om inte våld eller tvång använts. När våld eller tvång använts, ska det aldrig räknas som frivilligt.

Det behöver inte vara samma person som genomför tvånget eller våldet och den sexuella handlingen. Den som köper en sexuell tjänst av en person som lever under tvång eller hot kan därmed dömas för både sexköp och våldtäkt.

Utredningen föreslår också att oakt-samhet införs för sexuella övergrepp, vilket gör att en person kan dömas för

ett sexuellt övergrepp även om det inte funnits uppsåt.

Stödet till de drabbade ska bli bättre, bland annat genom att målsägandebiträden får en starkare och tydligare roll, samt kommer in tidigare i rättsprocessen.

S-kvinnor välkomnar utredningens förslag. Det är frågor vi kämpat för länge – politik och påverkan gör skillnad!

PERSONALFÖRSÖRJNING-UTREDNINGEN FÖR FÖRSVARET

Personalförsörjningsutredningen för försvaret föreslår att allmän värnplikt ska återinföras och att den ska omfatta både tjejer och killar.

S-kvinnor välkomnar detta. Vi vill se ett modernt och ändamålsenligt inhemskt försvar och det kräver en könsneutral och jämställd värnplikt.

Utredningen fokuserar bara på det militära försvaret, vilket vi inte tycker räcker. Den missar behovet av samhällstjänster för att upprätthålla ett tryggt civilsamhälle som behövs både i vardagen och vid stora påfrestningar som olyckor, kriser, natur- och miljökatastrofer.

S-kvinnor vill att den svenska beredskapen förbättras genom att en allmän värn- och civilplikt införs. Det skulle ge både det militära försvaret och civilsamhället bättre förutsättningar att hitta rätt person för rätt uppgift.

Det kan också ge unga en inblick i olika arbetsuppgifter och kunskaper om vårt gemensamma samhällsbygge. ❁

Save the date!

**Nytt år och nya utmaningar och aktiviteter väntar!
Här är något av allt det som händer under 2017:**

27-29 januari

S-kvinnors ledarskapsutbildning
– första träffen.

31 januari-1 februari

S-kvinnor medverkar på Sveriges största jämställdhetskonferens »Forum Jämställdhet« i Örebro.

Läs mer på www.forumjamstalldhet.se.

24 februari

Utgivning av Morgonbris 1. Beställ extra nummer till internationella kvinnodagen!

8 mars

Internationella kvinnodagen.

25 mars

Träff för internationella kontaktkvinnor.

31 mars-1 april

Distriktordförandeträff. Ordföranden från S-kvinnors distrikt samt förbundsstyrelsen träffas i Stockholm.

8-12 april

Socialdemokraternas partikongress i Göteborg.

21 april

Utgivning av Morgonbris 2.
Beställ extra nummer till 1 maj!

1 maj

Demonstrationer och manifestationer i hela landet!

5-7 maj

S-kvinnors ledarskapsutbildning
– andra träffen.

12-13 maj

Steg 2 – Medlemsutbildning i Stockholm.
(Medlem ska ha gått Steg 1 på distriktsnivå.
Distriktet prioriterar vilka som ska gå steg 2.)

2-9 juli

Almedalsveckan i Visby, Gotland.

31 juli-6 augusti

Stockholm Pride, Nordens största pridedestival! Lokala pridedestivaler hålls i många städer under stora delar av året.

Läs mer på www.qx.se

18-20 augusti

S-kvinnors kongress i Karlstad.

22 september

Utgivning av Morgonbris 3.

23 september

Studieledarträff

11 oktober

FN:s internationella flickdag.

21-22 oktober

Steg 2 – Medlemsutbildning i Stockholm.
(Medlem ska ha gått Steg 1 på distriktsnivå.
Distriktet prioriterar vilka som ska gå steg 2.)

24 oktober

FN-dagen.

24-25 november

Distriktordförandeträff. Ordföranden från S-kvinnors distrikt samt förbundsstyrelsen träffas i Stockholm.

25 november

FN:s internationella dag för avskaffande av våld mot kvinnor.

1 december

Utgivning av Morgonbris 4.



PORNLAND

– Hur porrindustrin kapar vår sexualitet

Porrens kvinnoförnedrande värderingar och den mångmiljardindustri som omger den har diskuterats mycket den senaste tiden. Under de senaste 10–15 åren har porren blivit allt mer våldsam samtidigt som omfattningen och spridningen, framför allt på internet, har ökat lavinartat.

Tillsammans med Unizon och andra kvinnoorganisationer tog S-kvinnor därför initiativ till visningen av filmen »Pornland – Hur porrindustrin kapar vår sexualitet« i riksdagen.

Filmen visar en skrämmande verklighet, med extremt våld som inte är spelat

utan verkligt. Det är kvinnor som nästan stryps eller kvävs, som spottas och kissas på, som våldtas och tilltalas med de grövsta orden. Det är denna typ av filmer som säljer.

Filmvisningen följdes upp med en debattartikel där vi tillsammans med andra organisationer och politiska företrädare diskuterar hur detta formar våra barn och ungas självbild, deras syn på sex och lust och i förlängningen vårt samhälle.

Porrindustrin är den totala motsatsen till universella värderingar och offentliga politiska ideal om jämställdhet, jämlikhet

och alla människors lika värde.

S-kvinnor kräver därför att en haverikommission granskar hur samhället har kunnat låta detta gå så långt och hur vi nu kan begränsa porrens skadliga verkningar.

Anordna en egen filmvisning av »Pornland« med efterföljande diskussion.

Filmen kan beställas på
[www.kunskapsmedia.se/
pornland.html](http://www.kunskapsmedia.se/pornland.html)

Kvinnlig trio utbildade sydafrikanska systrar

I september reste S-kvinnors ordförande Carina Ohlsson, förbundssekreterare Susanne Andersson och förbundsstyrelsens studieansvariga Liselott Vahermägi till Sydafrika för en jämställdhetsutbildning med lokala kvinnoorganisationer.

S-kvinnorna var inbjudna av Ikwesi Support Center, vår samarbetspartner i Sydafrika. Till utbildningen hade de också bjudit in andra organisationer som arbetar med mäns våld mot kvinnor i Östra kapprovinsen. Totalt deltog 18 personer, 15 kvinnor och 3 män.

Temat för utbildningen var »Jämställdhet gynnar alla«. S-kvinnor berättade om hur vi är organiserade och hur vi



arbetar både lokalt, regionalt och nationellt. Hur vi arbetar med utåtriktade aktiviteter diskuterades särskilt.

Utbildningen gick igenom frågor om feminism kontra jämställdhet, vad våld i nära relationer är, kvinnligt och manligt språk, kvotering och härskartekniker. Deltagarna fick också testa olika presentations- och

diskussionsövningar samt rollspel.

Avslutningsvis fick alla organisationer göra varsin plan för framtiden – hur ska de bli mer kända, hur ska de få fler medlemmar och vilka aktiviteter kan de göra? Många goda idéer lyftes för framtiden!



FOTO: KARLSTADS KOMMUN

S-kvinnors kongress 2017

Förra året bytte S-kvinnors högsta beslutande organ, förbundsmötet, namn till förbunds-kongress. Den 18-20 augusti 2017 är det dags för kongress igen – denna gång i Karlstad – då 100 ombud samlas för att fatta beslut om den politiska inriktningen. Kongressen 2017 arrangeras av S-kvinnors förbund tillsammans med S-kvinnor i Värmland.

Några viktiga datum inför kongressen är:

Nomineringstid

Nomineringar ska vara valberedningen tillhanda senast den 1 maj 2017.

Motionstid

Motionerna ska vara förbundsexpeditionen tillhanda senast den 1 maj 2017.

Ombudsval

Ombudsvalen ska vara förbundsexpeditionen tillhanda senast den 1 maj 2017.

Aktuell fråga

Aktuell fråga från ombud till förbundsstyrelsen ska vara förbundsexpeditionen tillhanda senast den 4 augusti 2017.

Nomineringar, motioner, ombudsval och aktuell fråga skickas till:

kongress@s-kvinnor.se

Handlingar kan även skickas med post till:

S-kvinnor

Box 70458

107 26 Stockholm

Utskick av handlingar

Handlingar till ombud och distrikt sänds ut under vecka 26–27.

Avgift per ombud

Kostnaden per ombud är 3000 kronor. Avgiften inkluderar resa, boende och mat.

Välkomna!



Hej!

För några månader sedan började jag som chefredaktör för Aktuellt i Politiken, Socialdemokraternas nyhetstidning som landar i brevlådan varje fredag. Ett fantastiskt roligt uppdrag! Jag har förstås många planer för tidningen, och jag hoppas att du och många andra vill vara med på den resan.

Vill du påverka vad framtidens Aktuellt i Politiken ska handla om? Jag hoppas det, och ser fram emot att få idéer och synpunkter från dig och andra medlemmar i S-kvinnor. Dessutom hoppas jag på många djärva debattartiklar i feministiska frågor som engagerar.

För dig som är medlem i S-kvinnor har vi tagit fram ett alldeles speciellt julerbudande. Prenumerera nu och få 12 nummer och samtidigt Jenny Norbergs pocket De förklädda flickorna i Kabul för 149 kr.

Är du redan prenumerant eller har du redan boken? Då är både prenumeration och bok en bra julklapp att ge till den som gillar att läsa om viktiga samhällsfrågor.

Välkommen som läsare!

Nina Wadensjö

nina.wadensjo@aipmedia.se

PS Självklart får du också en e-prenumeration på köpet så att du kan läsa tidningen på din läsplatta eller smartphone!



I vår serie "Halvtid i mandatperioden" granskade vi Feministisk regering i halvtid. Du kan läsa hela reportaget om du laddar ner AiP som pdf-tidning på: etidning.aip.nu

AiP finns även som taltidning. Vi har autogiro. Frågor? pren@aipmedia.se eller 08-700 27 80

Prenumerera på Aktuellt i Politiken eller ge bort AiP i julklapp!

Skicka in talongen eller mejla pren@aipmedia.se och skriv "Erbjudande Morgonbris" i meddelanderaden.

Prova i 12 veckor för bara 149 kr, då får du: ♥Papperstidning varje fredag ♥AiP digitalt 1/gång vecka

♥ www.aip.nu + Jenny Nordbergs bok "De förklädda flickorna i Kabul"

Ja, jag vill prenumerera på AKTUELLT I POLITIKEN

Namn: _____

Adress: _____

Postadress: _____

Telefonnummer: _____



Frankeras ej.

Mottagaren betalar portot.

Till AiP Media
Svarspost
Kundnr 20124207
110 00 Stockholm



FORUM JÄMSTÄLLDHET

ÖREBRO 31 JANUARI – 1 FEBRUARI 2017

Sveriges största
jämställdhetskonferens
1000 deltagare 30 seminarier
100 talare Musikfestival

Anmäl dig på

www.forumjamstallldhet.se

Besök S-KVINNORS monter I UTSTÄLLNINGEN

Våra talare: Karl-Petter Thorwaldsson, Annika Strandhäll, Victoria Kawesa, po Tidholm, ylva johansson, sandro scocco, agneta stark, eva lindblom, sofia jarl, zozan inci, ida texell, aidin Zandian, petra ulmanen, kerstin alnebratt, erik nilsson, veronica magnusson, sineva ribeiro, Gulan Avci med flera.

